

2022-12-07

Informationsklass: Publik

Till konstitutionsutskottet

Plattformsekonomin framväxt har på bara några år förändrat stora delar av arbetsmarknaden i grunden. Dessa förändringar har till viss del inneburit fördelar i form av ökad flexibilitet, effektivitet, enklare inträde på arbetsmarknaden och möjlighet till extrainkomster. Samtidigt kan plattformarbete innebära en ökad risk för utsatthet och lägre grad av socialt skydd. Mot bakgrund av detta har EU-kommissionen identifierat ett antal särskilt angelägna utredningsområden, såsom bl.a. anställningsstatus, arbetsförhållanden (inklusive hälsa och säkerhet), tillgång till socialt skydd, gränsöverskridande frågor och tillgång till kollektiva förhandlingar och representation. I december 2021 presenterade EU-kommissionen ett paket med flera initiativ och förslag avseende plattformarbete. Paketet omfattade ett meddelande om EU:s strategi och åtgärder för plattformarbete, ett förslag till direktiv om bättre arbetsvillkor för plattformarbete.

När frågan senast bereddes i AU den 25 januari 2022 riktades kritik mot förslaget såväl från Centerpartiet, som från nuvarande regeringspartier (L undantaget). Sedan dess har AU inte tagit del av några handlingar eller någon information i ärendet. Inför AU den 1 december 2022 delgavs heller inget underlag inför rådets beslut, och inget förslag till svensk ståndpunkt, trots att det fanns nya positioner för utskottet att ta ställning till.

Den 2 december 2022 behandlade EU-nämnden (EUN) frågan om direktivet inför EPSCO-mötet den 8 december. Vid EPSCO-mötet väntas ministrarna ta ställning till rådets förslag till allmän inriktning. För att EUN och AU ska kunna ta ställning till den allmänna inriktningen, och meddela denna till regeringen, är det angeläget att nämnden och utskottet delges information i tid.

Paulina Brandbergs statssekreterare Martin Andersson uppgav att det inte fanns något färdigt förslag från rådet. Det fanns därför heller inte någon uppdaterad svensk ståndpunkt att tillgå och att informationen skulle ske muntligen till EUN. När EUN till slut fick del av rådets förslag till allmän inriktning med rådsslutsatser den 1 december klockan 15.42 framgick det dock att dokumentet är daterat till den 25 november 2022, en vecka innan.

Enligt regeringsformen 10 kap. 10§ finns en skyldighet för regeringen att fortlöpande informera riksdagen och samråda med organ som utses av riksdagen

om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen. Det framgår också av 7 kap. 12 § i riksdagsordningen att regeringen ska överlägga med utskotten i de frågor om arbetet i EU som utskotten bestämmer.

En minoritet av utskottets ledamöter kan också begära att utskottet ska besluta att överlägga med regeringen. En sådan begäran om överläggning får avslås om det skulle fördröja behandlingen så att avsevärt men skulle uppkomma. Det är med andra ord avgörande att utskottet och EUN får information och underlag i god tid. I det aktuella fallet är det dessutom av särskild vikt eftersom förslaget riskerar att negativt påverka Sveriges självbestämmande i arbetsmarknadspolitik. Direktivförslaget om plattformarbete skulle dessutom få återverkningar på såväl skattesystemet som socialförsäkringssystemet och arbetsmarknadens parter, och ha långtgående konsekvenser för hela gig-ekonomin.

EU-nämnden ger regeringen mandat för vilken åsikt riksdagen anser att regeringen ska föra fram i EU-förhandlingar. Regeringen är visserligen inte rättsligt bunden av vad EU-nämnden har sagt, men KU har slagit fast att regeringen bör handla i enlighet med EU-nämndens råd och synpunkter. KU har också framhållit att regeringen måste ha mycket goda skäl om den inte följer det mandat den fått från EU-nämnden. För att detta ska vara möjligt är det såklart en grundläggande förutsättning att riksdagen har möjlighet att fatta ett välgrundat beslut om sin inställning i god tid.

Såvitt framgår av ovan har regeringen brustit i att genomföra samråd med arbetsmarknadsutskottet under vecka 48 inför EU-nämnden den 2 december 2022 genom att dokumenten mottogs för sent. Det framstår också som nödvändigt med en närmare granskning av när (dag och tid) regeringen mottog rådsslutsatserna från det tjeckiska ordförandeskapet och vad fördröjningen i information till riksdagen berodde på. Mot bakgrund av detta vill jag att konstitutionsutskottet granskar regeringens och statsrådet Paulina Brandbergs hantering av ärendet.

Jonny Cato
Riksdagsledamot (C)